

UTFRÅGNINGAR I EUROPAPARLAMENTET
SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE
KOMMISSIONSLEDAMOTEN

Vladimír Špidla

(Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter)

Del B – Särskilda frågor

Frågor från utskottet för sysselsättning och sociala frågor

A. Sysselsättning och arbetsförhållanden

1. **Vilka åtgärder anser du påkallade för att Lissabonmålen om en mer kvalificerad arbetskraft och livslångt lärande skall bli verklighet och hur avser du trygga Lissabonstrategins balans när det gäller att främja ”fler och bättre arbetstillfällen och social sammanhållning”, något som ofta förbigåtts?**

Vi bör hålla fast vid Lissabonstrategin och dess mål. Europeiska unionens ekonomiska och sociala utveckling bör som sin ledstjärna ha som förhärskande mål en dynamisk och innovativ ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen och en större social sammanhållning. Denna balanserade ansats utnyttjar de starka sidorna i den europeiska sociala modellen som bygger på kvalificerad arbetskraft i ett samhälle som säkrar social sammanhållning, vilken understödjer konkurrenskraft och ekonomiska resultat. Vi bör därför undvika alla kortsiktiga lösningar som enbart lyfter fram en enda aspekt av Lissabonstrategin till nackdel för övriga aspekter och därmed äventyrar den positiva balansen på lång sikt. Som ledamot av kommissionen med ansvar för sysselsättning och socialpolitik förbinder jag mig att se till att upprätthålla denna mycket viktiga balans.

En bred uppsättning kompletterande instrument står till vårt förfogande för att stödja genomförandet av Lissabonstrategin på det sociala området: den europeiska sysselsättningsstrategin, de öppna samordningsmetoderna för social integration, modernisering av pensionssystemen och – inom kort – hälso- och sjukvård. Dessa mekanismer för samordning mellan medlemsstaterna bör understödjas av en effektiv lagstiftning, en bra dialog mellan arbetsmarknadens parter (social dialog) och Europeiska socialfondens (ESF) ekonomiska insatser. Vi bör vidareutveckla och stärka dessa instrument och knyta dem ännu närmare till de

konkreta Lissabonmålen, exempelvis målet om en generell sysselsättningsgrad på 70 procent (samt målet om en sysselsättningsgrad på 60 procent för kvinnor och 50 procent för dem som brukar kallas "äldre arbetstagare") och kampen mot fattigdom. Vi bör alltså arbeta nära medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter för att kontrollera och påskynda det konkreta genomförandet av de åtgärder som krävs för att nå dessa mål inom ramen för den öppna samordningsmetoden, den sociala dialogen och lagstiftningen.

En av sysselsättningsriktlinjerna handlar särskilt om denna fråga och en annan om mindre gynnade personer. Mot denna bakgrund bör vidareutbildning och reformering av utbildningssystemet aktivt stödjas av medlemsstaterna (och av arbetsmarknadens parter) som en aspekt av kvaliteten i arbetet och som ett sätt att garantera möjligheten att få arbete, en karriärutveckling och ett aktivt åldrande.

ESF:s insatser bidrar aktivt till medlemsstaternas arbete på dessa områden. Stödet i olika former till vidareutbildning, exempelvis modernisering och reformering av utbildningssystemen, står i centrum för ESF:s insatser både under den aktuella programperioden och under den kommande. Detta är särskilt viktigt för de medlemsstater som skall uppfylla konvergensmålet för nästa programperiod. Situationen är densamma för de insatser som främjar social integration, vilket är ett område där ESF stöder många som befinner sig i en utsatt situation. En närmare koppling mellan den europeiska sysselsättningsstrategin samt de relevanta aspekterna av integrationsprocessen och ESF kommer i än högre grad att förbättra förverkligandet av Lissabonmålen på områdena sysselsättning och social integration.

2. Hur föreslår du att man skall gå tillväga för att förbättra arbetsförhållandena och öka kvaliteten på och produktiviteten i arbetslivet?

Främjandet av bättre arbetstillfällen och arbetets kvalitet står i centrum för Lissabonstrategin. Kommissionen koncentrerar sig därför på utveckling och genomförande av detta koncept genom att använda alla till buds stående medel och utveckla nyckelindikatorer i syfte att både utvärdera och kontrollera arbetets kvalitet inom EU. Vi bör gå vidare med detta arbete och ytterligare utveckla kopplingarna mellan arbetets kvalitet, produktivitet och konkurrenskraft samt tillgången på arbetstillfällen (genom att göra dem mer tilltalande) och social integration.

Jag anser att det var ett viktigt förverkligande på detta område att anta riktlinjer för sysselsättningen för perioden 2003–2006, riktlinjer vilka innebar att kvalitet och produktivitet i arbetet fastställdes som ett av de tre grundläggande målen för den europeiska sysselsättningsstrategin vid sidan av full sysselsättning, social integration och sammanhållning. Medlemsstaterna uppmanas därför också att rikta in sina nationella handlingsplaner på vilka konsekvenser deras sysselsättningspolitik får för arbetets kvalitet och inte enbart på framsteg mot full sysselsättning. Att flytta fokus till arbetets kvalitet har även stimulerat den europeiska sociala dialogen på områden som är av betydelse för kvaliteten, exempelvis vidareutbildning.

Kommissionen behandlade de senaste tendenserna när det gäller kvalitet i arbetet i en rapport som beställdes av Europeiska rådet våren 2003 (KOM(2003)0728). Kommissionen kunde konstatera förbättringar i 15 medlemsstater när det gäller utbildning och kompetens, skillnader mellan män och kvinnor (tyvärr med undantag för löneskillnader) och säkerhet på arbetsplatsen.

Jag ser positivt på denna utveckling, men anser att det fortfarande finns stora möjligheter till förbättringar inom en rad andra områden. Som ledamot av kommissionen med ansvar för sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter kommer jag att fortsätta att stimulera medlemsstaterna att intensifiera sina insatser för att förbättra arbetets kvalitet, särskilt inom de sektorer där det behövs mer avgörande politiska åtgärder (bland annat när det gäller företagens utbildningssatsningar, främjande av ett aktivt åldrande genom att erbjuda bättre anpassade arbetsvillkor och större ekonomiska incitament att fortsätta arbeta, större tillgång till barnomsorg och annan omsorg, etc.). Medlemsstaternas arbete på området stärks och kommer att stärkas genom insatser där Europeiska socialfonden är medfinansierad.

3. Vad avser du att göra åt vissa medlemsstaters bristande uppföljning och genomförande av riktlinjerna för sysselsättning och hur planerar du att skapa en koppling mellan sysselsättningsriktlinjerna och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken?

I den gemensamma rapporten om sysselsättningen som lades fram för Europeiska rådet våren 2004 kom man fram till att den europeiska sysselsättningsstrategin bör genomföras effektivare av medlemsstaterna. Genom att ställa sig bakom slutsatserna i den rapport som arbetsgruppen för sysselsättning (ledd av W. Kok) lade fram, formulerade kommissionen i detta syfte mer specifika rekommendationer för varje land, kraftfullare och mer riktade. Dessa antogs av rådet i juni. Detta bör kombineras med ett förstärkt utbyte av god praxis och en bättre koppling till användningen av Europeiska unionens ekonomiska resurser. Jag kommer i alla händelser att göra uppföljningen av genomförandet av riktlinjerna för EU med 25 medlemsstater och de specifika rekommendationerna för varje land till en högprioriterad fråga.

Då Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, vilka tillämpades för första gången 2003, rationaliserats är den aktuella övergripande politiska ramen konsekvent, anpassad och kan möta utmaningarna i fråga om sysselsättning i ett EU med 25 medlemmar. Vi bör emellertid inom kommissionen arbeta nära tillsammans för att det skall fungera i praktiken, i syfte att göra det möjligt för sysselsättningspolitiken och den ekonomiska politiken att dra åt samma håll mot målet att skapa fler och bättre arbetstillfällen.

Jag räknar, som de senaste åren, med Europaparlamentets värdefulla samarbete, men anser även att vi bör se till att de nationella parlamenten, arbetsmarknadens parter och övriga berörda fullt ut involveras i den europeiska sysselsättningsstrategin och att förbättrade partnerskap främjas – en nyckelingrediens i det partnerskap för förändring som aviserats av arbetsmarknadens parter på europeisk nivå. Sådana förbättringar bör leda till en mer resultatriktad och effektivare europeisk sysselsättningsstrategi, vilket skulle kunna bidra till att Lissabonprocessen med fler och bättre arbetstillfällen går framåt.

I framtiden bör Europeiska socialfonden i större utsträckning än vad som är fallet idag agera som Europeiska unionens viktigaste ekonomiska instrument för att främja investeringar i mänskliga resurser inom EU. Därför är det nödvändigt att se till att ESF understödjer medlemsstaternas politik som direkt grundar sig på de europeiska riktlinjerna och rekommendationerna i den europeiska sysselsättningsstrategin. Det som gäller för ESF gäller

också för strukturfonderna i allmänhet. Sammanhållningspolitikens alla dimensioner bör betraktas som en del av Lissabonstrategin. Sammanhållningspolitiken bör inbegripa Lissabon- och Göteborgsmålen och bli en drivkraft för deras förverkligande genom de nationella och regionala utvecklingsprogrammen.

4. Har du för avsikt att föreslå en översyn av direktivet om europeiska företagsråd och

- a) utvidga det område som omfattas av rättigheterna till information och samråd i händelse av omstruktureringar samt stärka dessa rättigheter?***
- b) ge arbetstagarnas företrädare inom de europeiska företagsråden bättre konkreta möjligheter att utföra sitt arbete?***

Imponerande framsteg har gjorts när det gäller direktivet om europeiska företagsråd. De europeiska företagsråden har visat sin betydelse, inte bara när det gäller att garantera information till och samråd med de anställda, utan också – på ett lika betydelsefullt sätt – genom att utgöra en mekanism genom vilken ett verkligt samråd mellan ledningen och de anställda på multinationell nivå kan ge ett avsevärt positivt bidrag till företagets utveckling, särskilt när det gäller att hantera förändringar på ett bra sätt.

För att de europeiska företagsråden skall inse sin fulla potential i en föränderlig ekonomisk och social omgivning inledde kommissionen ett första samråd med arbetsmarknadens parter på europeisk nivå om den möjliga inriktningen på gemenskapens åtgärder i fråga om direktivet om europeiska företagsråd. Arbetsmarknadens parters reaktion har varierat. Arbetsgivarorganisationerna ansåg inte att det behövdes någon översyn av direktivet och rekommenderade utbyten av erfarenheter och god praxis samt en förstärkt kontroll av direktivets genomförande. De fackliga organisationerna, inklusive Europeiska fackliga samorganisationen, Eurocadres och den europeiska sammanslutningen av arbetstagare inom gruv- och metallindustrin, däremot ställde sig positiva till en förbättrande översyn av det befintliga direktivet, särskilt i fråga om samrådsbegreppet, de fackliga organisationernas roll och företagsrådets verksamhetsområde och arbete. Trots åsiktsskillnaderna kommer företrädare för arbetsmarknadens parter att delta i två seminarier under andra halvåret 2004 för att titta på studier av konkreta fall av multinationella informations- och samrådsförfaranden, inklusive europeiska företagsråd, för att dra slutsatser av de utvärderade exemplen. Därigenom kan de sina åsikter fullt ut, bland annat efter slutsatserna från de kommande seminarierna och möjligheten till en förhandlingslösning. Denna fråga bör även betraktas mot bakgrund av det pågående arbetet med omstruktureringar som arbetsmarknadens parter utför just nu.

I min egenskap av ledamot av kommissionen med ansvar för sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter kommer jag att invänta resultatet av detta arbete innan jag fattar ett beslut om översyn av direktivet om europeiska företagsråd.

5. ***Vilka åtgärder är du beredd att vidta för att ge en ny impuls till förhandlingarna i rådet om direktivet om arbetsvillkor för personal som hyrs ut av bemanningsföretag, med hänsyn tagen till Europaparlamentets ståndpunkt vid första behandlingen?***

Det handlar om ett mycket viktigt lagstiftningsärende som syftar till att skapa en bra balans mellan säkerhet och flexibilitet på den moderna arbetsmarknaden. Vi måste visserligen stimulera nya arbetsformer, men vi måste också se till att bibehålla arbetsmarknadens höga kvalitet, en arbetsmarknad som garanterar arbetstagarnas säkerhet och en produktiv arbetskraft. Det kommer därför att vara en prioriterad uppgift för kommissionärskollegiet i allmänhet och mig personligen i synnerhet att slutföra detta viktiga och politiskt känsliga lagstiftningsärende. Jag välkomnar åtagandet från rådets nuvarande ordförandeland att återuppta diskussionerna i rådet. Mina medarbetare och jag själv kommer att göra allt som står i vår makt för att uppmuntra och hjälpa medlagstiftarna att komma fram till en hållbar lösning.

6. ***Är du beredd att så snabbt som möjligt få bort klausulen i arbetstidsdirektivets artikel 18.1 b i om att enskilda stater inte behöver tillämpa detta direktiv? Är kommissionen till dess beredd att på det praktiska planet åtgärda missbruk av denna klausul och hur avser du att i det reviderade arbetstidsdirektivet tillämpa Europeiska domstolens senaste domar om beredskapstjänstgöring?***

Samrådet med arbetsmarknadens parter på EU-nivå om översyn av arbetstidsdirektivet slutfördes i juli 2004. Tyvärr har arbetsmarknadens parter inte svarat på kommissionens upprepade uppmaningar att förhandla fram en överenskommelse. Kommissionen har därför lovat att lägga fram ett förslag i september som innebär en översyn av det aktuella direktivet när det gäller fyra nyckelfrågor: referensperioden för beräkning av arbetstiden, klausulen som möjliggör att direktivet inte behöver tillämpas ("opt-out"), behandling av det som kallas beredskapstjänstgöring och möjligheten att kombinera arbetsliv och familjeliv. Det ändrade förslaget skall förverkliga två målsättningar: för det första ett bättre skydd för arbetstagarna mot de skadliga hälsoeffekterna och de ökade riskfaktorerna förbundna med mycket långa arbetstider eller en uppsplittrad arbetstid och för det andra förbättring och främjande av en moderniserad förläggning av arbetstiden. I detta syfte kommer förslaget att innebära en förbättring av möjligheterna att kombinera arbetsliv och familjeliv och kommer att öka handlingsfriheten för arbetsmarknadens parter när det gäller arbetstidens förläggning.

Detta är ett prioriterat ärende för mig och jag hoppas verkligen att medlagstiftarna kommer att kunna komma fram till en snabb överenskommelse om denna viktiga översyn liksom om förslaget till direktiv om bemanningsföretag. Jag lovar att stödja denna process på alla upptänkliga sätt.

7. **Avser du att vidta åtgärder mot våld på arbetsplatsen, såsom det står i kommissionens arbetsprogram för 2004? Anser kommissionen att det måste lagstiftas på gemenskapsnivå mot våld och trakasserier på arbetsplatsen, mot bakgrund av att en stor procentuell andel av de direkt drabbade arbetstagarna i dagens läge inte erbjuds tillräckligt skydd på nationell nivå?**

När det gäller våld och trakasserier på arbetsplatsen samlar kommissionen för närvarande in och analyserar de uppgifter som finns på området. Analysen tar bland annat hänsyn till de olika lagstiftnings- och regleringsinitiativ som antagits och planerats i varje medlemsstat. I detta sammanhang är Europaparlamentets resolution om trakasserier på arbetsplatsen (september 2001) och resolutionen om kommissionens meddelande om den nya gemenskapsstrategin för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen mycket relevanta och skall noggrant övervägas.

Som nästa etapp tänker kommissionen dra igång ett första samråd mellan arbetsmarknadens parter om den möjliga inriktningen av gemenskapens åtgärder på området i enlighet artikel 138 i fördraget i samband med stödet till arbetsmarknadens parter, som har tagit med denna fråga i sitt arbetsprogram. Jag hoppas alltså att arbetsmarknadens parter kommer att vara redo att inleda förhandlingar i enlighet med sina åtaganden i syfte att komma fram till en överenskommelse i frågan.

8. **Vilka åtgärder anser du behöver vidtas på gemenskapsnivå för att bekämpa den höga arbetslösheten och även den stora ungdomsarbetslösheten i somliga medlemsstater, framför allt i de nya medlemsstaterna?**

Jag är övertygad om att EU huvudsakligen måste göra två saker för att bekämpa arbetslösheten: skapa nya arbetstillfällen och se till att den politik som den europeiska sysselsättningsstrategin förespråkar verkligen tillämpas i medlemsstaterna för att de som inte längre har något jobb skall ha en chans att hitta ett nytt. Det är även därför som jag sätter stor tilltro till den strategi som knyter ihop den ekonomiska politiken, sysselsättningspolitiken och socialpolitiken. Att det finns kvalificerad personal att tillgå är viktigt för att få folk till de nya arbetstillfällen som skapas genom den ekonomiska återhämtningen. Utbudet på arbetskraft bidrar till att stödja den ekonomiska tillväxten. Samtidigt påverkar den ekonomiska tillväxten skapandet av arbetstillfällen.

För det andra delar jag helt och hållet uppfattningen att det speciella problemet med ungdomsarbetslöshet är EU-specifikt. Ungdomsarbetslösheten är dubbelt så hög som den genomsnittliga arbetslösheten både i gamla EU med 15 medlemsstater och i de nya länderna. Även om det skett en viss förbättring, exempelvis i Spanien, Nederländerna och Frankrike, efter en period av ökat ungdomsdeltagande, ökad sysselsättning och en lägre ungdomsarbetslöshet mellan 1997 och 2001, har situationen på arbetsmarknaden för unga (15–24 år) försämrats de senaste två-tre åren. Jag kommer från Tjeckien och är mycket medveten om att situationen för unga arbetssökande är mycket besvärligare i vissa av de nya EU-länderna. Trots att situationen är mycket skiftande i de nya medlemsstaterna står vi inför en skillnad på i genomsnitt mer än 10 procent i fråga om sysselsättnings- och arbetslöshetsnivåer jämfört med det gamla EU med

15 medlemsstater, där den negativa förändringen när det gäller sysselsättningsnivå varit särskilt tydlig de fem senaste åren. Av den anledningen är det extra viktigt med en förebyggande ansats, och därför gör riktlinjerna för sysselsättningen också medlemsstaterna skyldiga att erbjuda en ”ny start” för ungdomar inom sex månader (till skillnad mot tolv månader i vanliga fall). De ungdomar som riskerar att bli långtidsarbetslösa befinner sig i ett utsatt läge när det gäller möjligheten att få ett jobb. En stor del av prioriteringarna för de nya medlemsstaterna enligt rådets rekommendationer från i år handlar om den mycket höga arbetslösheten, särskilt bland ungdomar, och behovet av att minska antalet avhopp från skolan. Det står klart att vi samtidigt måste ägna oss åt frågor som rör inträdet på och utträdet från arbetsmarknaden. Detta innebär en strategi för politiken för ett aktivt åldrande som till fullo tar hänsyn till de ungas integration på arbetsmarknaden.

Vi bör aktivt följa genomförandet av denna riktlinje och uppföljningen av rekommendationerna. Jag tror uppriktigt att vi måste investera mer i dessa ungdomars kunskaper och färdigheter, eftersom de minst kvalificerade har särskilt svårt att hitta ett jobb. Utbildning och vidareutbildning är därför mycket viktiga aspekter, särskilt för dem som startar från en mycket låg kvalifikationsnivå, samt en anpassning av kvalifikationerna till en miljö i omvandling. Ekonomiskt stöd från Europeiska socialfonden kan spela en viktig roll för att bidra till att sysselsättningsmålen för unga uppfylls, särskilt i de nya medlemsstaterna.

9. Vilka åtgärder behövs för att bemöta den utmaning som de sjunkande befolkningssiffrorna innebär och göra det möjligt att förena arbete och familjeliv, och vilka nya initiativ anser du att kunde tas för att folk skulle kunna stanna kvar längre i arbetslivet?

Vi kan alla enas om att den åldrande befolkningen inom EU är en av de stora utmaningarna för socialpolitiken på medellång och lång sikt. Konsekvenserna för arbetsmarknadens åldersstruktur gör exempelvis att det blir nödvändigt med mer investeringar i mänskliga resurser för dem som redan är aktiva. Det kommer också att bli avgörande för pensionssystemens hållbarhet hur vi uppmuntrar personer att stanna kvar längre på arbetsmarknaden.

Jag är övertygad om att de europeiska riktlinjerna för sysselsättning och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken såsom de anpassats ger en stabil och lämplig politisk ram för att möta denna utmaning på EU-nivå. Särskilt sysselsättningsriktlinje 5 och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken 4–8 pekar ut nyckelfaktorerna för att det skall bli möjligt för människor att arbeta längre. Den öppna samarbetsmetoden på pensionsområdet understryker även behovet av att erbjuda effektiva incitament för de äldre arbetstagarnas deltagande och underlätta införandet av system för stegvis pension. Europaparlamentet och kommissionen mottog rapporten från arbetsgruppen för sysselsättning (ledd av Wim Kok) positivt. I den fastställdes klara prioriteringar för framtida åtgärder och medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter uppmanades att fastställa en övergripande politik för ett aktivt åldrande. Prioriteringarna ser ut på följande sätt:

- Ge arbetstagarna incitament att gå i pension senare och mer stegvis och arbetsgivarna incitament att anställa och behålla äldre arbetstagare genom att reformera pensionssystemen och se till att det är ekonomiskt fördelaktigt att fortsätta arbeta.
- Främja allas, oavsett ålder, tillgång till utbildning och andra aktiva åtgärder inom sysselsättningspolitiken och utveckla strategier för vidareutbildning, bland annat fortbildning på arbetsplatsen för de äldre arbetstagarna.
- Stimulera arbetsvillkor som gynnar bevarandet av sysselsättning – såsom erkännande av den särskilda vikten av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen – och nyskapande och flexibla sätt att organisera arbetet under hela det aktiva livet, inklusive möjligheten att arbeta deltid och att göra uppehåll i arbetslivet.

Vi kommer att fortsätta att arbeta nära medlemsstaterna för att stödja deras politiska ansträngningar på dessa områden som är mycket viktiga för det aktiva åldrandet.

Att kunna kombinera arbetsliv, familjeliv och privatliv är ett av de viktigaste politiska områdena där begreppet ”mainstreaming” av genusfrågor måste tillämpas på EU:s sysselsättningspolitik. Det gäller att både främja fler och bättre arbetstillfällen och att garantera lika rättigheter för kvinnor och män.

Mot bakgrund av den åldrande befolkningen och allt lägre födelsetal anser jag att vi har goda argument för att arbeta i den här riktningen: det finns redan indikationer på att möjligheten att kombinera arbetsliv, familjeliv och privatliv kan ge ett viktigt bidrag för att uppnå både högre aktivitetsnivåer och högre födelsetal. Många kvinnor i barnafödande ålder måste välja mellan karriär och barn. En god politik till stöd för förvärvsarbetande föräldrar skulle kunna öka födelsetalen och sysselsättningsnivån, då föräldrar får det lättare att ta hand om sina barn. Jag åtar mig att anta denna utmaning som rör alla de tre delar som ingår i det ansvarsområde som jag har blivit nominerad till.

10. Vad avser du att göra för att se till att medlemsstaterna korrekt genomför socialpolitiken och sysselsättningspolitiken, så att gemenskapslagstiftningen inte bara införlivas i nationell lagstiftning utan också verkligen genomförs som sig bör?

Införlivande i nationell lagstiftning inom utsatt tid och korrekt genomförande av EG-lagstiftningen är ett första villkor för att Europeiska unionen skall fungera bra och för att garantera likabehandling av medborgarna, arbetstagarna, konsumenterna och näringslivet. En effektiv kontroll av att lagstiftningen tillämpas korrekt är också avgörande för att se till att gemenskapsrättigheterna kan utnyttjas effektivt.

En bättre tillämpning av gemenskapsrätten faller lika mycket under medlemsstaternas som EU-institutionernas ansvar, även om det slutliga ansvaret att se till att den tillämpas korrekt självklart åligger kommissionen i dess egenskap av ”fördragets väktare”.

En korrekt tillämpning av gemenskapsrätten är en viktig politisk prioritering och en grundläggande beståndsdel för goda styrelseformer. Jag är övertygad om att förebyggande och flexibilitet är nyckelorden i detta sammanhang. Om möjligt bör praktiska lösningar eftersträvas så att man därmed undviker utdragna rättsliga tvister med medlemsstaterna

(överträdelseförfaranden). Man bör effektivt använda hela uppsättningen av tillgängliga instrument, som dessutom kan variera från ett socialpolitiskt område till ett annat. De effektivaste alternativen bör användas (exempelvis ”paketsammanträden”, bilaterala diskussionen eller ad hoc-uppdrag för att nämna några).

När det gäller införlivande av de socialpolitiska direktiven inom mitt ansvarsområde var den genomsnittliga införlivandegraden för de 49 direktiv som skulle ha varit införlivade till utgången av 2003 91 procent (vilket motsvarar ett genomsnitt på 9 procent för de direktiv som inte införlivats). Om man däremot utgår från det antal direktiv som skulle ha varit införlivade för mer än två år sedan (där nolltolerans bör råda), är den genomsnittliga genomförandegraden 99,18 procent (vilket motsvarar ett genomsnitt på 0,82 procent för de direktiv som inte införlivats). Elva av femton medlemsstater har de facto uppnått detta nolltoleransmål, enbart fyra medlemsstater har inte gjort det.

Ni kan vara säkra på att jag med största allvar kommer att ta mitt ansvar för de områden som jag blivit nominerad till, och mina enheter kommer att fortsätta att mycket noga följa upp tidsfristerna för införlivande av direktiv och att vidta alla nödvändiga åtgärder om en medlemsstat inte genomför ett direktiv inom utsatt tid.

B. Socialpolitiken och dialogen mellan arbetsmarknadens parter

11. Hur skulle du definiera den europeiska sociala modellen?

Parallell utveckling av ekonomiskt och socialt välbefinnande är det centrala i den europeiska sociala modellen, som utgår från politisk demokrati och vars målsättning är att främja lika möjligheter för alla. Med hänsyn till skillnaderna mellan medlemsstaterna och de olikartade samhällsekonomiska förhållandena kan den europeiska sociala modellen anta olika former. Gemensamt är dock att socialpolitiken tillför hållbara investeringar i den ekonomiska utvecklingen, samtidigt som de ekonomiska framstegen bidrar till ökad solidaritet och social rättvisa. Den socialpolitik som anslås av EU spelar en avgörande roll när det gäller att gestalta den europeiska sociala modellen.

Denna modell bygger även på en aktiv medverkan från aktörernas sida – inkluderande arbetsmarknadens parter – och en medverkan som kan variera för att anpassas till skiftande omständigheter och för att motverka de skadliga effekterna av sådana förändringar.

När det gäller framtiden kommer utvecklingen av den europeiska sociala modellen att utgöra en avgörande faktor i partnerskapet för välbefinnande, solidaritet och säkerhet, som kommissionens nominerade ordförande Barroso lade fram vid Europaparlamentets julisession. Den definition som man kom överens om vid Europeiska rådets möte i Barcelona är fortfarande fullt giltig, nämligen : Den europeiska sociala modellen grundar sig på goda ekonomiska resultat, en hög nivå av socialt skydd, utbildning och en social dialog.

12. Har du för avsikt att verka till förmån för en helhetsomfattande syn på socialpolitiken så det tas hänsyn till den sociala dimensionen inom alla andra former av EU:s politik, såsom offentlig upphandling, åtgärder för den gemensamma marknaden, tjänster i allmänhetens intresse, konkurrenspolitiken samt politiken med avseende på företagssammanslagningar? Hur avser du verka till förmån för detta inom kommissionens och kommissionsledamöternas arbete? Anser du att man haft en sådan helhetsomfattande syn i det så kallade Bolkesteindirektivet om tjänster?

När det gäller politikens utformning stödjer jag en integrerad strategi. Man bör alltså fullfölja och fördjupa den integrerade strategi som kommissionen utvecklat för att utforma politiken. Konsekvensanalysmetoden, som tar fram förslag efter det att de ekonomiska, sociala samt de miljö- och sysselsättningsmässiga konsekvenserna utretts, är den rätta vägen för att uppnå dessa mål och samtidigt främjar en horisontal strategi i socialpolitiken.

Förslaget till tjänstedirektivet stipulerar genomförandet av den inre marknaden, som är ett av EU:s uttryckliga mål. Gemenskapens regelverk på det sociala området respekteras i detta förslag. Bland annat föreslås att de särskilda reglerna för utsända arbetstagare, som man kommit överens om inom unionen, skall bibehållas och tillämpas fullt ut för tjänster som tillhandahålls inom hela

unionen. Medlemsstaternas ansvar i fråga om förvaltning av sociala tjänster och tjänster inom vårdsektorn omfattas inte av direktivet. De principer och bestämmelser som fastställs i förordning 1408/71 – med ändringar och uppdateringar – fortsätter att gälla för att säkerställa en effektiv samordning av medlemsstaternas sociala trygghetssystem.

De som är delaktiga i lagstiftningsarbetet kan självfallet tillföra förbättringar inom det sociala området under förhandlingarna om godkännandet av direktivet för att se till att det finns nödvändig balans mellan den inre marknadens principer och den sociala dimensionen.

13. Vilka åtgärder bör vidtas för att trygga ett jämförbart socialskydd i medlemsstaterna och i vilken utsträckning bör grundvalen av konkreta miniminormer utvecklas?

Jag stödjer fullkomligt målsättningarna i fördraget om den Europeiska unionen som syftar till att främja ett adekvat socialskydd och bekämpa social utslagning. Vi är dock alla väl medvetna om att de olika socialskyddssystemen inom EU återspeglar olika traditioner och olika ekonomiska och sociala utvecklingsnivåer. Dessa skillnader har ökat i och med att unionen successivt har utvidgats. Varje enskild medlemsstat har emellertid befogenhet och skyldighet att upprätta sitt eget system. Gemenskapens roll är enbart kompletterande och stödjande.

Utgiftsnivåerna för socialskyddssystemen (pensioner, arbetslöshetsersättning, familjeförmåner, socialbidrag och hälsovård) tenderar att närma sig varandra. Utbytet av information och god praxis har främjats inom EU i samband med olika öppna samordningsmetoder och har lett till att man lärt av varandra och att det skett en tillnärmning av de system och den politik som tillämpas för socialskyddet. Jag förväntar mig att de utmaningar som är gemensamma för hela EU, som exempelvis en åldrande befolkning och strukturella förändringar på arbetsmarknaden, kraftigt kommer att bidra till en harmonisering av socialskyddet i medlemsstaterna. Samtidigt är det nödvändigt att samtliga medlemsstater moderniserar sina socialskyddssystem. Detta skulle kunna göras på grundval av gemensamma mål, men jag ber att i detta sammanhang få påpeka att det inte finns någon som helst avsikt att harmonisera de nationella lagstiftningarna för socialskyddet. För att stärka kopplingarna mellan integration och arbetsmarknad avser jag att så snart som möjligt lägga fram ett meddelande för kollegiet – i enlighet med artikel 137 – om minimigarantinivån för socialskydd. Detta meddelande skulle göra det möjligt att starta en omfattande debatt med alla inblandade parter om denna mycket viktiga fråga.

14. I kommissionens årliga politiska strategi för 2005 betonas ”den ihållande efterläpningen inom produktiviteten och sysselsättningen” som en källa till oro. Ett av de viktiga initiativ som föreslås består i att utarbeta en ny socialpolitisk dagordning för perioden efter 2006. Vilka är dina prioriteringar för denna nya socialpolitiska dagordning, är det din avsikt att den också i fortsättningen skall präglas av en satsning på kvalitet och avser du låta Europaparlamentet vara med allt ifrån första början när den nya socialpolitiska dagordningen skall utarbetas?

Att utarbeta en ny socialpolitisk dagordning är både en brådskande och mycket angelägen uppgift. Den nya dagordningen har redan analyserats ingående och de första diskussionerna har kommit igång. En rapport om den framtida socialpolitiken som utarbetats av en fristående högnivågrupp, tillsatt av kommissionen, har nyligen skickats ut. Europaparlamentet har på ett värdefullt sätt bidragit till att fastställa och utforma de politiska riktlinjerna i denna rapport efter ett möte som ägde rum mellan Europaparlamentets företrädare och högnivågruppen. Europaparlamentet kommer naturligtvis att inneha en nyckelposition när det gäller att utarbeta en ny dagordning för socialpolitiken. Jag räknar med att kunna samarbeta direkt med utskottet för sysselsättning och sociala frågor samt med utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män för att utforma och genomföra en solid socialpolitisk dagordning för den andra hälften av detta årtionde.

Jag vill även framhäva de insatser som gjorts av det nederländska ordförandeskapet, med kommissionens stöd, för att anordna ett stort antal diskussioner som kommer att vara till nytta för kommissionen och mig då man skall fastställa möjligheterna och välja lämplig strategi. Jag är således nöjd med att den nya dagordningen kommer att spegla resultatet av livliga debatter och diskussioner med samtliga inblandade parter och med de viktigaste aktörerna.

Jag kan redan på detta stadium upplysa om att jag är fast besluten att följa utvecklingen av kvalitetsaspekten vad avser sysselsättning och socialpolitik. Kvalitetsaspekten är ofelbart sammankopplad med Lissabonstrategin och är samtidigt en central del av produktiviteten och utgör sålunda ett avgörande element vid utarbetandet av den Europeiska sociala modellen. Denna problemställning skall även ses mot bakgrund av globaliseringen och i nära anknytning till ILO:s dagordning om ett meningsfullt arbete. Jag avser alltså att fortsätta det arbete som inleddes i och med kommissionens meddelande från maj 2004 om globaliseringens sociala dimension.

15. Hur kan kommissionen bättre stödja medlemsstaterna i deras strävanden att minska antalet människor som riskerar att drabbas av fattigdom och social utslagning, vilka prioriteringar har du i detta hänseende och anser du att det går att göra mera på EU-nivå för att åtgärda bostadslöshetsproblemet?

Jag stöder fullt ut det gemensamma målet i den öppna samordningsmetoden för social integration, som syftar till att på ett genomgripande sätt utrota fattigdom och social utslagning fram till år 2010. Vi har satt upp ett antal gemensamma mål för att utrota fattigdom och social utslagning, och vi kan utnyttja alla gemensamma indikatorer för att mäta de framsteg som gjorts inom hela Europeiska unionen för att förverkliga dessa gemensamma mål.

I egenskap av kommissionsledamot med ansvar för sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter kommer jag att fästa särskild uppmärksamhet vid att fastställa klara, transparenta och ambitiösa mål i de nationella handlingsplanerna för social integration (NAPs/Incl), som skall omsätta de gemensamma målen i nationell politik och nationella mål. I den gemensamma rapporten om social integrering 2004 (som grundar sig på de nationella handlingsplanerna för perioden 2003-2005) konstateras att det råder stor skillnad mellan utformningen av de olika nationella handlingsplanerna. Det är därför jag ställer mig positiv till tanken att uppmana medlemsstaterna att under de kommande två åren särskilt uppmärksamma de sex viktiga prioriteringar som nämns i den gemensamma rapporten. Dessa innebär satsningar på aktiva arbetsmarknadsåtgärder, förbättrade sociala trygghetssystem, säkerställande av anständigt boende, hälso- och sjukvård av hög kvalitet och livslångt lärande, samlade ansträngningar för att förhindra att elever slutar skolan tidigt, en fokusering på att utrota fattigdom bland barn samt satsningar på att minska fattigdom och social utestängning bland invandrare och etniska minoriteter. Dessa politiska prioriteringar skall också ses mot bakgrund av uppföljningsarbetet efter toppmötet i Köpenhamn om social utveckling (Köpenhamn +10).

EFS spelar en mycket viktig roll för genomförandet av dessa prioriteringar och denna roll förstärks i de förslag om strukturfonderna som lagts fram av kommissionen i budgetplanen för 2006-2013. Dessutom ansvarar kommissionen för genomförandet av ett gemensamt femårigt handlingsprogram (2002-2006), som syftar till att främja samarbetet mellan medlemsstaterna i kampen mot social utslagning och som förfogar över en budget på 75 miljoner euro. En annan central del i denna strategi är arbetet med ovan nämnda minimigarantier.

När det gäller problemet med de bostadslösa är det en viktig aspekt i den öppna samordningsmetoden om social integration och omfattas av gemensamma mål som syftar till att tillhandahålla alla ett anständigt och hälsosamt boende och förhindra att någon blir bostadslös. Jag kan med tillfredsställelse konstatera att i många nationella handlingsplaner för social integration uppmärksammas problemet med de bostadslösa och att försök görs för att lösa deras problem och svara upp till deras behov även om detta sker i varierande utsträckning. Många länder har lagt fram förslag som syftar till att förbättra bostadsbeståndet och bostadsutbudet och sänka boendekostnaderna o.s.v. Kommittén för socialskydd har enats om en gemensam strategi, som innebär att de nationella handlingsplanerna skall innehålla kvantitativa uppgifter på tre områden, nämligen: anständigt boende, bostadskostnader, bostadslöshet och nödortfört boende. Jag är övertygad om att för att kunna utforma en effektiv politik krävs att man har tillgång till relevanta och korrekta uppgifter. När det gäller att ta fram uppgifter om fattigdom och social utslagning har stora framsteg gjorts, i synnerhet tack vare den nya statistiken om inkomster och levnadsvillkor. Däremot finns få uppgifter om de bostadslösa i EU, både på det nationella och

övernationella planet. Vi måste åtgärda denna situation med hjälp av Eurostats arbetsgrupp om inkomst, fattigdom och social utslagning.

16. Vad ämnar du göra för att öka nyttan med EU-medlemskap inom det sociala området och hur anser du att Europeiska socialfonden bäst kan användas i sysselsättningsfrämjande syfte?

Det råder ingen tvekan om att EU-medlemskapet har medfört avsevärda fördelar för befolkningen på hela kontinenten. BNP per capita i de minst utvecklade medlemsstaterna har ökat betydligt efter anslutningen till Europeiska unionen, och jag tror att vi kommer att få se liknande förbättringar när det gäller levnadsstandarden i de medlemsstater som gick med i EU tidigare i år.

EU:s lagstiftning har lett till en avsevärd förbättring av levnads- och arbetsvillkoren på många områden. Genom den har det fastställts normer för att garantera höga nivåer på hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, arbetsvillkor, jämställdhet och socialt skydd. Dessa normer har inte enbart skyddat arbetstagarna utan också bidragit till företagens konkurrenskraft, vilka förbereder sig på förändringen.

Sysselsättningsstrategin och de öppna samordningsmetoderna har bidragit till den kollektiva förbättringen av alla medlemsstaters resultat. EU har gett en ram, inom vilken en kraftfull och samordnad social- och sysselsättningspolitik på alla nivåer bidrar till den ekonomiska och sociala framgången i dess helhet. Man måste emellertid ha i åtanke att framgången för den samordnade politiken bara kan garanteras om de nationella handlingsplanerna är kända och tillämpas på regional och lokal nivå.

Jag har för avsikt att ha aktiva kontakter med de berörda parterna om de framsteg som görs på EU-nivå.

Främjande av sysselsättningen ligger i centrum för den ekonomiska och sociala sammanhållningen som är ett i artikel 158 i EG-fördraget fastställt mål.

Med en årlig budget på cirka 9 miljarder euro har Europeiska socialfonden spelat och fortsätter att spela en viktig roll när det gäller investeringar i mänskliga resurser och främjande av social sammanhållning och social integration, inte bara i unionens mindre utvecklade områden, utan i hela EU. Europeiska socialfonden måste möta tre viktiga utmaningar i detta sammanhang: råda bot på sysselsättningskillnaderna, som är avsevärda, de sociala skillnaderna, kompetensluckor och arbetskraftsbrist i ett utvidgat EU. ESF måste också möta ekonomiska och sociala omstruktureringar som kommer i allt snabbare takt till följd av globaliseringen och utvecklingen av en kunskapsbaserad ekonomi. Det handlar också om att klara av de demografiska förändringarna som leder till att färre personer ingår i en åldrande arbetskraft.

Kommissionen betonade i sitt förslag, som skapar den framtida rättsliga ramen för ESF för perioden 2007–2013, att ESF i högre grad bör koncentrera sig på sysselsättningsmålen i Lissabonstrategin. Därmed bör ESF stödja medlemsstaternas politik som är nära knuten till riktlinjerna och rekommendationerna i den europeiska sysselsättningsstrategin och EU:s mål på området social integration, utbildning och fortbildning.

17. Inom vilka sektorer avser du intensifiera den öppna samordningsmetoden? Hur avser du slå vakt om den och förbättra den inom området socialskydd, på ett sådant sätt att ett ambitiöst socialskydd och ett dynamiskt näringsliv inte utesluter varandra utan kan inbördes stärka varandra?

Den öppna samordningsmetoden har visat sig vara ett effektivt verktyg på området för sysselsättning. Den har kompletterats med en öppen samordningsmetod på området för social integration och på området för pensioner. Dessa tre strategier har spelat och fortsätter att spela en viktig roll när det gäller att få igång en politisk utveckling i medlemsstaterna och stimulera ett utbyte av god praxis länderna emellan.

Eftersom det blir fler och fler äldre i samhället kan vi för första gången tala om ett samhälle med fyra generationer. Vi bör därför koncentrera oss på sjukvård och system för långtidsvård. På detta område, precis som på pensionsområdet, är det absolut nödvändigt att säkerställa både de sociala målen och en hållbar ekonomi. Medlemsstaterna måste hitta system där alla som behöver också har tillgång till en högkvalitativ sjukvård och långtidsvård oberoende av förmågan att betala med egna medel. Den öppna samordningsmetoden på området för socialt skydd har utökats till att omfatta en modernisering av sjukvården och långtidsvården, vilket kommissionen föreslår i sitt meddelande av den 20 april 2004. Detta främjar ett utbyte av god praxis och stöder dessutom den politiska utvecklingen på nationell nivå på ett sätt som bidrar till en förbättring av systemen för sjukvård och långtidsvård när det gäller tillgänglighet, kvalitet och ekonomisk hållbarhet. Detta är mycket viktigt för att stärka den sociala dimensionen i Lissabonstrategin.

Slutligen innebär en rationalisering av de olika aspekterna av samordningen av den Europeiska unionens sociala skydd en förbättring av överensstämmelsen och samverkan med samordningen av den ekonomiska politikens och sysselsättningspolitiken. Dessutom ger det oss möjlighet att stärka det viktiga samarbetet med Europaparlamentet och dess deltagande i viktiga frågor.

18. Hur uppfattar du den civila dialogen och arbetet tillsammans med de icke-statliga organisationerna och hur skulle du välja vilka organisationer som bör delta?

Kommissionens kontakter med det civila samhället rörande socialpolitik går huvudsakligen via de icke-statliga paraplyorganisationerna på europeisk nivå, såsom den europeiska kvinnolobbyn, europeiskt handikappforum, det europeiska nätverket mot fattigdom etc. som i princip har de nationella organisationerna i alla medlemsstater som medlemmar.

Sedan 1995 har en ”strukturerad dialog” ägt rum på europeisk nivå med det civila samhället inom områdena för sysselsättning och sociala frågor. Plattformen för Europas sociala icke-statliga organisationer är kommissionens främsta partner i detta sammanhang. Det finns (på europeisk nivå) 37 medlemsorganisationer som verkar inom den sociala sektorn. Dessa företrädar ett stort spektrum av det civila samhället (kvinnor, äldre, funktionshindrade, arbetslösa, personer som riskerar att utsättas för rasism, personer drabbade av fattigdom, homosexuella, ungdomar, barn och barnfamiljer).

Vartannat år organiserar kommissionen tillsammans med denna europeiska plattform möten med de sociala icke-statliga organisationerna som bjuds in för att gå igenom och uttala sig om olika frågor på gemenskapsnivå. De icke-statliga-organisationerna kan då kommentera aktuella frågor och kommissionen får tillfälle att informera om nya initiativ.

Jag vill understryka att jag har för avsikt att fortsätta detta fruktbara samarbete med det civila samhället. Mötena med plattformen för Europas sociala icke-statliga organisationer ger och bör fortsättningsvis också ge dessa organisationer möjligheten att kommentera aktuella frågor och nya initiativ.

Vi skall fortsätta att gynna detta arbete på europeisk nivå med icke-statliga organisationer inom området för sociala frågor och att stödja den viktiga roll som plattformen för Europas sociala icke-statliga organisationer och andra paraplyorganisationer upprätthåller. Det är i en sådan atmosfär som jag vill fortsätta dialogen med Europaparlamentet.

19. Understöder du, med tanke på dialogen mellan arbetsmarknadens parter, ett interinstitutionellt avtal om förfarandena i enlighet med artiklarna 138 och 139 i EG-fördraget? Hur avser du verka för den framtida dialogen mellan arbetsmarknadens parter på EU-nivå med dess tre inslag: trepartstoppmöten, samreglering och självreglering?

Den europeiska sociala dialogen, enligt artiklarna 137–139 i EG-fördraget, är enligt min mening en hörnsten i den europeiska sociala modellen och en stor konkurrensfördel för vår ekonomi. Personligen är jag övertygad om att en intensiv social dialog mellan social på europeisk nivå är nödvändig för att möta utmaningarna från den ekonomiska och sociala reformprocessen. Dessutom är det A och O för att utvidgningen skall bli framgångsrik. Parterna på arbetsmarknaden anses vara de bäst placerade aktörerna för att möta de största utmaningarna när det gäller att leda förändringar och hitta en balans mellan flexibilitet och säkerhet. I augusti 2004 antog kommissionen ett meddelande för att främja medvetenheten om och förståelsen av resultaten av de europeiska arbetsmarknadsparternas dialog, förbättra deras inverkan och främja all annan utveckling som utgår från en effektiv samverkan mellan de olika nivåerna i näringslivet. Enligt meddelandet skall de nya medlemsstaternas organisationer integreras på ett effektivt och genomgripande sätt i den sociala dialogens struktur, både inom och mellan sektorer, och denna dialog mellan arbetsmarknadens parter skall fördjupas på alla plan.

Jag kan försäkra er om att kommissionen kommer att fortsätta att samråda med Europaparlamentet innan något beslut fattas med stöd av artikel 139.2 i EG-fördraget om genomförandet av ett avtal mellan arbetsmarknadens parter genom rådsbeslut. Så kommer det att vara när avtal genomförs mellan arbetsmarknadens parter om arbetsvillkoren för mobila arbetstagare vid järnvägen som påverkas av interoperabla tjänster över gränserna.

Den europeiska sociala dialogen har stärkts genom att trepartstoppmöten har införts som uppfyller rollen som brobyggare mellan de olika samråden (allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för sysselsättnings-, social- och utbildningspolitiken) och får arbetsmarknadens parter att direkt bidra till att Lissabonmålen uppfylls. En betydligt mer självständig tvåpartsdialog håller på att utvecklas vilket antagandet av ett gemensamt arbetsprogram mellan arbetsmarknadens parter visar. Programmet fokuserar på tre frågor:

syssetsättning, rörlighet och utvidgning. Kommissionen ser också mycket positivt på den dynamiska och snabba utvecklingen av den europeiska sociala dialogen mellan sektorer vilken för närvarande pågår i 30 olika kommittéer.

Förutom den sociala dialogen stöder kommissionen framväxten av ett socialt ansvar hos företagen och har, till följd av det resultat som uppnåddes på forumet för berörda parter som avslutades i juni, för avsikt att lägga fram ett meddelande som kommer att göra det möjligt att gå vidare inom detta område.

C. Jämställdhetsfrågor

20. Har du för avsikt att i enlighet med artikel 13 i fördraget lägga fram ett uttömmande direktiv mot diskriminering på grundval av funktionshinder, såsom Europaparlamentet och Europaparlamentet för funktionshindrade begärt?

Jag delar helt och fullt målet att främja jämställdheten och rättigheterna för funktionshindrade personers inom Europeiska unionen. Vi håller på att utarbeta en heltäckande och integrerad strategi om funktionshinder som grundar sig på följande tre huvudområden:

- Lika rättigheter och åtgärder som syftar till att bekämpa diskriminering.
- Avlägsnande av hinder, både fysiska och attitydrelaterade.
- Mobilisering av alla inblandade parter och integrering av funktionshinder i en stor del av EU:s politik.

Den gemenskapslagstiftning som antogs 2000 erbjuder redan ett skydd mot diskriminering på grund av funktionshinder inom sysselsättningsområdet, inbegripet tillhandahållande av ”rimliga anpassningsåtgärder” för att funktionshindrade personer skall kunna komma in på arbetsmarknaden och få tillgång till utbildning. Dessa nya rättigheter skulle träda i kraft mot slutet av 2003, men vissa medlemsstater (Danmark, Frankrike, Sverige och Förenade kungariket) har utnyttjat möjligheten att begära en extra period på högst tre år för att införliva bestämmelserna om funktionshinder i den nationella lagstiftningen.

Införlivandet av denna nya gemenskapslagstiftning har varit en period fylld av utmaningar och det finns fortfarande mycket att göra innan man kan garantera att dessa nya rättigheter har trätt i kraft och börjat tillämpas fullt ut. Detta borde inbegripa nya insatser när det gäller medvetenhet, utbildning, främjande av god praxis, etc.

Jag anser att högsta prioritet för närvarande bör vara att se till att den nuvarande rättsliga ramen fungerar effektivt och att hela det utbud av finansiering och gemenskapsinstrument som finns tillgängliga utnyttjas för att möta de olika utmaningarna som funktionshindrade personer konfronteras med.

Man kan dock inte endast förlita sig på lagstiftningen mot diskriminering eller på de nya finansieringsprogrammen för att åstadkomma en verklig förändring. Vår helhetsbild på politiken rörande funktionshindrade återspeglas i handlingsplanen från oktober 2003. Med hänsyn till resultatet från det Europeiska året för funktionshindrade presenterar denna handlingsplan ett antal praktiska tillvägagångssätt som Europeiska unionen kan använda sig av för att bidra till att hinder undanröjs och lika möjligheter för funktionshindrade främjas fram till 2010.

Slutligen har kommissionen inlett ett omfattande offentligt samråd om den framtida utvecklingen avseende icke-diskrimineringspolitiken genom offentliggörandet av en grönbok om *jämlikhet och icke-diskriminering i ett utvidgat EU*. Någon gång under de närmaste månaderna kommer jag att, på basis av den analys av de kommentarer som har inlämnats som svar på grönboken, presentera olika sätt på vilka Europeiska unionen skulle kunna förstärka insatserna på detta område.

Frågor från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män

1. *Gender mainstreaming (integreringen av jämställdhetsperspektivet i politiken): Att främja jämlikhet mellan kvinnor och män och integrera ett jämställdhetsperspektiv på alla politikområden är klara målsättningar för EU. Vilka konkreta åtgärder ämnar du vidta för att säkra att strategin för integrering av jämställdhetsperspektivet, tillsammans med särskilda åtaganden och positiva åtgärder, genomförs på vederbörligt sätt i all EU-politik och EU-verksamhet?*

Jag är övertygad om att man bör komplettera de medel som finns genom en global politik för integrering av jämställdhetsperspektivet för att man i praktiken skall kunna genomföra jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi kan till exempel inte lösa problem såsom olika behandling av kvinnor och män på arbetsmarknaden och löneskillnader enbart genom lagstiftning. Detta innebär att vi måste integrera jämställdhetsperspektivet på alla politikområden och under alla etapper av politikens utformande.

De olika erfarenheterna av integreringen av jämställdhetsperspektivet har visat att de bästa resultaten nås då man engagerar sig för jämställdhet mellan kvinnor och män i egenskap av värdering och operativt mål. Jämställdhet mellan kvinnor och män bör synas då man utarbetar och genomför politiken.

En effektiv integrering av jämställdhetsperspektivet förutsätter en långsiktig strategi. Det är klart att tillvägagångssättet varken kan vara nationellt eller europeiskt. Kommissionen har hittills utarbetat ett antal mekanismer för dess genomförande i medlemsstaterna och på EU-nivå. Detta dubbla tillvägagångssätt ingår i ramdokumenten för flera europeiska processer, till exempel strukturfonderna, forskningspolitiken, europeiska sysselsättningsstrategin, processen för social integration och utvecklingsamarbete. Jag kommer att i nära samarbete med hela kollegiet fortsätta att utveckla integreringen av jämställdhetsperspektivet i kommissionens alla strategier och processer.

När det gäller interna medel, skulle jag vilja understryka att den ändrade benämningen av den kommissionärsportfölj för vilken jag nominerats och som uttryckligen hänvisar till lika möjligheter, entydigt visar att den framtida kommissionen förbinder sig att tillämpa denna grundläggande princip. Gruppen av kommissionsledamöter för lika möjligheter som jag har äran att vara ordförande för, garanterar stöd på hög nivå för en integrering av jämställdhetsperspektivet. Detta är viktigt för att man skall kunna genomföra åtagandet i EG-fördraget om att avskaffa ojämlikhet och främja jämställdhet mellan kvinnor och män inom all verksamhet i EU. Kommissionens enhetsövergripande grupp som består av kommissionens tjänstemän med ansvar för integreringen av jämställdhetsperspektivet i de olika generaldirektoraten, bidrar på samma gång till integreringen av jämställdhetsperspektivet.

I detta sammanhang är det nödvändigt att i högre grad ta hänsyn till jämställdhetsaspekter vid utarbetandet av budgeten (jämställdhetsanalys av budgeten) och politiken för lika möjligheter inom kommissionen (se frågorna nedan).

Kommissionen har också nyligen antagit ett av dess olika avdelningar utarbetat arbetsdokument om arbetsprogrammet 2004 i anslutning till ramstrategin om jämställdhet mellan kvinnor och män. I detta dokument redogörs för avdelningarnas initiativ i fråga om jämställdhet mellan kvinnor och män inom alla verksamhetsområden.

Det är också nödvändigt att medlemsstaterna och EU:s institutioner utfärdar nya åtaganden och gör förnyade ansträngningar för att man i praktiken skall kunna genomföra målen och bestämmelserna. Detta är det huvudsakliga budskapet i kommissionens rapport om jämställdhet mellan kvinnor och män som lades fram vid Europeiska rådets möte i mars 2004. Denna rapport bör utgöra en inventering av situationen och ett framtidsdokument för att engagera stats- och regeringscheferna i integreringen av jämställdhetsperspektivet i politiken. Den bör uppdateras årligen vid varje rådsmöte som äger rum på våren.

Vi behöver konkreta åtgärder för att kunna stödja de politiska åtagandena. En viktig del av vår strategi består följaktligen av att utveckla den statistik som beskriver situationen mellan kvinnor och män, utarbeta jämförbara och tillförlitliga uppgifter som är uppdelade enligt kön, indikatorer och kvantitativa mål. Vi kommer att bemöda oss om detta i det tekniska arbetet som utgör grunden för sysselsättningsstrategin och processen för socialt skydd. Vi kommer också att ägna oss åt detta inom ramen för de strukturella indikatorerna enligt Lissabonstrategin. Denna verksamhet kommer att förstärkas genom det framtida förslaget om inrättande av ett europeiskt jämställdhetsinstitut med uppgift att insamla uppgifter, sprida information och medvetandegöra om frågor i anslutning till jämställdhet mellan kvinnor och män och integrera jämställdhetsperspektivet i politiken.

2. **Gemenskapens handlingsprogram för jämställdhet mellan kvinnor och män efter 2005: Gemenskapens ramstrategi och handlingsprogram för jämställdhet (2001-2005) är mycket viktiga instrument för att samordna integreringen av jämställdhetsperspektivet i EU:s olika politikområden. Tänker du föreslå ett återinförande av de här instrumenten efter 2005?**

Ja, kommissionen antog den 14 juli 2004 ett förslag till beslut om inrättande av ett gemenskapsprogram för sysselsättning och social solidaritet (Progress) som omfattar gemenskapens befintliga handlingsprogram inom området för sysselsättning, sociala frågor och lika möjligheter. Detta globala ramprogram täcker perioden 2007-2013. En del i Progress-programmet ägnas klart och tydligt frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män. Programmet främjar å ena sidan ett effektivt genomförande av principen om jämställdhet mellan kvinnor och män, och å andra sidan garanterar det att jämställdhetsperspektivet integreras mer effektivt i EU:s politik (gender mainstreaming). Det sammanför således och fullföljer de två aktuella gemenskapens handlingsprogram om jämställdhet mellan kvinnor och män, det vill säga ramstrategin samt programmet om främjande av aktiva organisationer inom detta område på EU-nivå.

Eftersom dessa två program löper ut i slutet av 2005 och Progress träder i kraft först 2007, är det nödvändigt att det finns en övergångsperiod och att man 2006 ser till att gemenskapen också i fortsättningen främjar jämställdhet mellan kvinnor och män, i syfte att undvika ett avbrott i befintliga mekanismer. I detta syfte antog kommissionen den 19 augusti 2004 ett förslag till beslut av Europaparlamentet och rådet om förlängning med

ett år, fram till 2006, av de befintliga två gemenskapens handlingsprogram inom området för jämställdhet mellan kvinnor och män. Förslaget avser att säkerställa att de befintliga programmen fortsätter att fungera under övergångsperioden.

3. **Beaktande av jämställdhet mellan kvinnor och män vid utarbetande av budgeten ("gender budgeting"):** *Budgetmedel för jämställdhet utgör en väsentlig del av integreringen av ett jämställdhetsperspektiv. Vilka initiativ ämnar du ta för att säkra att jämställdhet beaktas under alla de stora kostnadsrubrikerna i den nya budgetplanen (2007-2013), ett krav som Europaparlamentet ställde i sin resolution av den 22 april 2004?*

Beaktande av jämställdhet mellan kvinnor och män vid utarbetande av budgeten är en väsentlig del av integreringen av jämställdhetsperspektivet eftersom det innebär en integrering av jämställdhetsaspekter i budgetförfarandet. Medlemsstaterna och kommissionen har redan tagit ett visst antal konkreta initiativ i EU-budgeten, till exempel strukturfonderna samt utbildnings-, forsknings- och utvecklingssamarbetsprogrammen. Hänvisningarna till jämställdhet i dessa har till syfte att bekämpa diskriminering och främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

Den nuvarande kommissionsledamoten med ansvar för budgetfrågor, Schreyer, har givit till uppgift åt sitt generaldirektorat att starta en undersökning i syfte att insamla tillgängliga uppgifter om gemenskapsbudgetens inverkan på jämställdhet mellan kvinnor och män. Undersökningens syfte är att ge en första uppfattning i frågan och fungera som utgångspunkt för det tillvägagångssätt som skall tillämpas för att nå ett mer fullständigt system för beaktande av jämställdhetsaspekter vid utarbetandet av budgeten. Jag förespråkar med kraft detta initiativ. Undersökningens resultat bör främja framtida initiativ med vilka man säkerställer att hänsyn tas till jämställdhet mellan kvinnor och män i budgetens stora utgiftsrubriker.

Det som är särskilt oroväckande i fråga om beaktandet av jämställdhetsaspekter vid utarbetandet av budgeten är att uppgifterna ofta är tillgängliga först efter det att de godkänts, vilket inte gör det möjligt att genomföra en särskild analys av jämställdhetsaspekterna i budgetåtgärderna. Det är således nödvändigt med andra åtgärder på alla nivåer för att man skall kunna utveckla statistiken och indikatorerna uppdelade enligt kön. Detta är klart och tydligt en prioritering på kort sikt för att vi skall kunna nå resultat på lång sikt.

4. **Utvidgningen:** *I de nya medlemsstaterna är kvinnors deltagande i det sociala, politiska och ekonomiska livet lågt. Hurdana åtgärder finns det planer på att vidta för att säkerställa ett lagenligt och reellt genomförande av gemenskapens regelverk och för att stärka kvinnornas rättigheter i de här länderna? Vilka åtgärder anser du fortfarande är nödvändiga för att stärka den institutionella och administrativa kapaciteten i de här länderna, vilket är en avgörande förutsättning för att regelverket skall kunna genomföras fullt ut?*

Jag har betydande personlig erfarenhet på detta område och jag kan se de utmaningar vi ställs inför, men också de betydande framsteg som gjorts.

För att man i praktiken skall kunna genomföra gemenskapens regelverk inom området för jämställdhet mellan kvinnor och män har kommissionen främjat kampanjer för medvetandegörande i de nya medlemsstaterna, där situationen för övrigt varierar stort. Kandidatländerna har deltagit i inkallelser av förslag 2002 och 2003, och ett flertal projekt har finansierats med temat ”balanserat deltagande i beslutsfattandet”. Vid en konferens som ordnades av kommissionen på Malta den 1-3 april 2004 med temat ”Kvinnor och män i ett utvidgat Europa”, underströks vikten av att i praktiken genomföra gemenskapslagstiftningen om jämställdhet mellan kvinnor och män i de nya medlemsstaterna.

Kommissionen understöder också förbättringar i de nya medlemsstaternas administrativa kapacitet genom utnyttjande av till exempel Europeiska sociala fonden, olika program osv. Det är här fråga om en annan hörnsten i det praktiska genomförandet av gemenskapens regelverk. Det är särskilt de nya organen med ansvar för jämställdheten i de nya medlemsstaterna som har en viktig roll i detta avseende. Medlemsstaterna skall i enlighet med direktiv 2002/73 före slutet av oktober 2005 inrätta organ med ansvar för främjande, analys, övervakning och påskyndande av lika behandling inom sysselsättningsområdet. Kommissionen kommer att noggrant övervaka att detta genomförs. I syfte att främja utbyte av kunskaper och goda metoder, kommer kommissionen att utgå från oavhängiga juridiska sakkunniggruppers arbete om jämställdhet mellan kvinnor och män, för att man skall kunna undersöka de framsteg som gjorts vid inrättandet av nya organ i alla medlemsstater.

5. ***Direktiv om arbetstidens förläggning: Kommissionen håller som bäst på att se över direktivet 93/104/EG om arbetstid. Större flexibilitet i organiseringen av arbetstiden skulle svara mot växande behov hos många arbetstagare, särskilt hos dem som tar hand om underhållsberättigade barn eller äldre släktingar. Kan du förbinda er vid att göra allt du kan, det vill säga vidta alla tänkbara åtgärder, för att få till stånd en översyn av direktivet som å ena sidan skulle leda till garantier för en bättre säkerhets- och hälsoskyddsnivå, och å andra sidan skulle svara mot behovet av att bättre kunna förena arbetsliv och familjeliv?***

Samrådet med de europeiska arbetsmarknadens parter om översynen av direktivet om arbetstid avslutades i juli 2004. Tyvärr har arbetsmarknadens parter inte följt kommissionens upprepade uppmaningar att förhandla om en överenskommelse. Efter detta har denna kommission åtagit sig att i september lägga fram ett förslag om översyn av det aktuella direktivet med avseende på fyra nyckelfrågor: referensperioder för beräkning av arbetstiden, avvikelser i tillämpningen av arbetstidsbestämmelserna (opt-out), begreppet dejourering och förenande av familjeliv och arbetsliv. Det ändrade förslaget bör nå två lika mål. För det första bör det förbättra arbetstagarnas skydd mot oskäligt långa arbetstider eller fragmentariska arbetssätt som kan skada deras hälsa eller utgöra en risk för deras säkerhet. För det andra bör det förbättra eller främja en modernisering av arbetstidens organisering. Förslaget förbättrar i detta syfte möjligheten att förena arbetslivet och familjelivet och utvidgar autonomin för arbetsmarknadens parter då det gäller organiseringen av arbetstiden.

Detta är en fråga som jag skulle prioritera och jag hoppas verkligen att medlagstiftarna snabbt kan nå en överenskommelse om denna viktiga översyn samt om förslaget till direktiv om temporärt arbete. Jag åtar mig att stödja denna process på alla tänkbara sätt.

6. **Kommissionens personalpolitik:** *Våren 2004 godkände kommissionen det fjärde handlingsprogrammet (2004-2008) i syfte att integrera jämställdhetsperspektivet i sin personalpolitik. Ämnar du lägga fram en årsrapport inför Europaparlamentet om de framsteg som gjorts på det här området?*

Det fjärde handlingsprogrammet om lika möjligheter för kvinnor och män i kommissionens personalpolitik hör formellt till behörighetsområdet för kommissionsledamoten med ansvar för administration, revision och bedrägeribekämpning. Generaldirektoratet för personal och administration arbetar utförligt för att genomföra handlingsprogrammet. En hel enhet har uteslutande till uppgift att sköta om denna fråga och sagda enhet ger sitt stöd också till de andra generaldirektoraten. Programmet har till syfte att fullfölja och genomföra initiativ som avser att skapa gynnsamma arbetsförhållanden för personalen på alla nivåer. Det strävar också till att genomföra en rimlig ansvarsfördelning, säkerställa att kvinnor når poster på beslutsfattande nivå och utvecklar sin yrkesmässiga kapacitet inom alla kategorier, varvid man kan utnyttja tillgängliga färdigheter. Mål för anställning och nominering av kvinnor i kategori A skall fastställas årligen. Införandet av en resultattavla om jämställdhet mellan kvinnor och män (med särskilda mål) inom ramen för det fjärde handlingsprogrammet har till syfte att främja genomförandet av olika åtgärder och tillhandahålla en jämförbar utvärdering av de framsteg som gjorts inom de olika enheterna.

Man har förutsett ett visst antal metoder för att övervaka och utvärdera denna politik: man bör bland annat notera att kommissionen regelbundet följer upp de framsteg som gjorts och årligen rapporterar till rådet. De politiska orienteringarna läggs årligen fram inom ramen för den strukturerade dialogen med parlamentet.

Kommissionen är villig att tillhandahålla både parlamentet och rådet den rapport som för närvarande endast riktats till sistnämnda.

7. **Inrättande av ett europeiskt jämställdhetsinstitut:** *Inrättandet av ett europeiskt jämställdhetsinstitut diskuterades vid jämlikhetsministrarnas informella sammanträde i Limerick den 7 maj 2004. Vid sitt möte den 1 juni 2004 ställde sig rådet (sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) helhjärtat bakom tanken på att inrätta ett sådant här institut. Hur ämnar du driva den här frågan vidare?*

Jag är belåten över att kunna konstatera att kommissionen och Europaparlamentet startat genomförbarhetsstudier som lett till ett flertal diskussioner på rådsnivå. Europaparlamentets utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män har med kraft understött detta initiativ. Rådet har den 17-18 juni 2004 framställt sitt stöd för inrättandet av ett europeiskt jämställdhetsinstitut.

Kommissionen kommer således att lägga fram ett särskilt förslag för inrättandet av detta institut och har redan angivit detta i sitt konkreta förslag till budgetplan inom området för sysselsättning, sociala frågor och lika möjligheter (Progress).

Jag anser att institutet huvudsakligen bör koncentrera sig på insamling, analys och spridning av information. Det bör också ha till uppgift att förbättra insynen i frågor som gäller jämställdhet mellan män och kvinnor. Det vore ett mycket viktigt medel för främjandet av lika möjligheter, särskilt genom att skapa de kunskapsbaser som är

nödvändiga för att man i EU skall kunna genomföra en heltäckande politik om integrering av jämställdhetsperspektivet (gender mainstreaming).

Institutet vore ett nyckelinstrument, men jag anser också att kommissionen även i fortsättningen skall ha till uppgift att handha de grundläggande åliggandena i fråga om utarbetande och övervakning av gemenskapslagstiftningen.

Jag kommer före utgången av detta år att lägga fram för kollegiet ett förslag till inrättande av institutet.

8. **Art. 13: Vilka åtgärder ämnar du vidta med anledning av det svaga stöd som kommissionens förslag om artikel 13 fått i rådet?**

Förhandlingarna om ett så viktigt direktiv är alltid komplicerade eftersom det krävs enhälliga beslut i rådet.

Vi har hittills gjort allt som varit möjligt för att ge största möjliga antal förklaringar i syfte att främja detta förslag till direktiv om lika behandling vid tillgång till varor och tjänster - inklusive inom området för försäkringar. Vi har också noggrant hört sammat medlemsstaternas kommentarer.

Diskussionen om försäkringarna fortsätter i rådet och jag hoppas verkligen att man kan nå en överenskommelse om detta förslag under rådets möte den 4 oktober 2004.